

Ældrerådets hørings svar vedrørende demens, afløsning og aflastning

Nedenstående bemærkninger er fremlagt på dialogmøde med Sundheds- og ældreudvalget d. 15. maj 2024 og efterfølgende sendt skriftligt til udvalgsformanden og borgmesteren.

Ældrerådet har undersøgt hvilken betydning de gældende regler for afløsning og aflastning har for pårørende og mennesker med demens. Der har især været fokus på afløsning og aflastning.

I forbindelse med arbejdet har det vist sig, at der også er andre behov for borgere med demens og deres pårørende. Det fremgår af det følgende.

Afløsning og aflastning

Ældrerådets anbefaler Byrådet

- *at den økonomiske ramme for afløsning og aflastning øges, så der igen kan bevilges op til 8 timer om ugen og der er mulighed for afløsning i aftentimer og weekender.*
- *at udvide muligheden for at komme i de to væresteder og at åbningstiden udvides til egentlige daghjem, så der er mulighed for at komme der alle ugens hverdage.*
- *at der etableres deciderede aflastnings- og afklaringspladser et døgnbemandet sted i kommunen, evt. i tilknytning til et eksisterende plejehjem.*
- *at Byrådet afsætter den nødvendige økonomiske ramme til at forbedre forholdene for borgere med demens og deres pårørende.*
- *at plejehjemmene tildes økonomi, som sikrer, at der er tilstrækkelig normering døgnet rundt.*

Baggrunden for anbefalingerne følger nedenfor:

Afløsning

I Syddjurs bevilges afløsning efter en konkret og individuel vurdering og ses altid i sammenhæng med mulighederne i kommunens øvrige tilbud om aflastning af pårørende. Afløsningen i eget hjem udmåles i udgangspunktet med gennemsnitligt op til tre timer om ugen. Dette kan fraviges ud fra en konkret individuel vurdering.

Tre timer er ikke ret meget, hvis man skal til f.eks. Aarhus eller Randers, og det er en serviceforringelse i forhold til før 2020, hvor der kunne bevilges op til 8 timer om ugen.

Det er Ældrerådets vurdering, at det er for få timer og for stramt og ufleksibelt i forhold til de behov, pårørende har for afløsning og aflastning.

Ældrerådet har kendskab til, at nogle pårørende ikke længere kan deltage i den motionsgymnastik og læsekrede om aftenen, som de tidligere har kunnet. Det er netop aktiviteter, som kan medvirke til, at man kan holde sig i form, fysisk og mentalt.

Ældrerådet har desuden kendskab til, at det er svært for pårørende at opretholde et aktivt og socialt liv uden for hjemmet inden for de nuværende visitationsmuligheder.

Ægtefæller, der passer en nærtstående med demens, er udsat for en meget stor belastning. Vi skal forebygge, at de pårørende bliver slidt op og syge af at passe deres syge ægtefælle.

Vi ved, at pårørendes behov er meget forskellige. Nogen er tilfredse, andre udtrykker behov for afløsning udover det, der visiteres til. Det kan være flere timer i hjemmet og på andre tidspunkter.

Ifølge Alzheimerforeningen er demens en stor belastning for pårørende. En ud af ti må forlade arbejdsmarkedet før tid, og tre ud af fire pårørende oplyser, at rollen som pårørende har påvirket deres helbred negativt.

Alzheimerforeningens undersøgelse ”Kommunernes demenstilbud” fra marts 2020 viser, at når en person med demens får relevante tilbud fra kommunen, falder andelen af pårørende, hvis helbred påvirkes i høj/meget høj grad negativt, med næsten 25 procent.

Undersøgelsen viser derudover, at der er markant færre pårørende, hvor muligheder for at besøge familie og venner er begrænset.

På baggrund af ovenstående er det Ældrerådets anbefaling, at den økonomiske ramme for afløsning og aflastning øges, så der igen kan bevilges op til 8 timer om ugen og der er mulighed for afløsning i aftentimer og weekender.

Aflastning

Det er rigtig godt, at både dem der har demens, og dem der har demenslignende symptomer, kan tilbydes dagophold i heldagstilbuddet Værestedet. Det er især vigtigt, når der er mere end et års ventetid på at blive udredt for demens.

Man kan i Syddjurs som udgangspunktet komme i Værestedet fra en - tre dage pr. uge. Men det dækker ikke behovet. Der er flere på venteliste, både nye, og nogen som ønsker flere gange om ugen. Der er også nogen, som kan have behov for at komme op til 5 dage om ugen, f.eks. hvis ægtefællen fortsat er på arbejdsmarkedet eller er blevet syg.

Der kommer 48 borgere i værestedet. Der er 42, som deltager i træningstilbud (fysisk, kognitiv og social træning), men der er 300 hjemmeboende med demens. Derudover er der et mørketal, da ikke alle med demenslignende symptomer ønsker at blive udredt. Det indikerer, at mange borgere med demens ikke deltager i tilbud, som er vigtig støtte til struktur og meningsfulde aktiviteter i hverdagen og for sygdomsforløbet.

Ældrerådet ser på den baggrund behov for at udvide muligheden for at komme i de to væresteder og anbefaler, at åbningstiden udvides til egentlige daghjem, så der er mulighed for at komme der alle ugens hverdage.

Aflastningspladser

I dag kommer mennesker med demens til aflastning i Rehabiliteringsafdelingen i Tirstrup. Ældrerådet har erfaret, at stedet ikke er egnet til borgere med demens, bl.a. fordi demenspatienter ikke altid kan finde deres egen stue og går ind til andre meget syge patienter.

Der er ikke pladser, som er forbeholdt borgere med demens. Alle pladser styres af visitationen, som afgør, hvor mange, der kan være på aflastningsplads ad gangen.

Ældrerådet anbefaler på den baggrund, at der etableres deciderede aflastnings- og afklaringspladser et døgnbemandet sted i kommunen, evt. i tilknytning til et eksisterende plejehjem.

Med afklaringspladser menes en plads, hvor borgeren kan være midlertidigt og blive vurderet med henblik på den rette boform, samt sikre at de er tilstrækkeligt sygdomsmæssigt udredt. Dem, der kunne komme i afklaringsenheden, er ikke nødvendigvis diagnosticeret, men har demenslignende symptomer. I enheden kan man observere og vurdere, om det er demens, hvilken type demens det er, eller om der er tale om noget andet, f.eks. delir.

Ældrerådet er derudover bekendt med, at der også er behov for pladser til borgere med misbrug af alkohol og stoffer.

Normering

Det er Ældrerådet vurdering, at der i forbindelse med tildeling af økonomi til de almindelige plejehjem, ikke er taget højde for, at ca. 80 % af beboerne har demens, ligesom Ældrerådet vurderer, at det er for lidt med to nattevagter på specialplejehjemmet Frejasvænge.

Alzheimerforeningens ”Demens og plejehjem Syddjurs kommune, Baggrundsfakta og figurer Kommunalvalg 2021” viser flg. om plejehjemsbeboere pr. medarbejder:

Vagt	Beboere pr. medarbejder Syddjurs	Beboere pr. medarbejder Gennemsnit i 10 bedste kommuner
Dagvagt hverdag	2,2	1,1
Aftenvagt hverdag	6,3	5,1
Nattevagt hverdag	27	16,6

Ældrerådet anbefaler, at plejehjemmene tildeles økonomi, som sikrer, at der er tilstrækkelig normering døgnet rundt.

Ældrerådet anbefaler at ovenstående kommer til at indgå i arbejdet med budget 2025 og efterfølgende år.

På vegne af Ældrerådet
Rita Vinding, formand